

2. lpp. Projekti Dundagas pusē.
2. lpp. Kas jāzina par eiro?
3. lpp. Kubalu skolas-muzeja jaunumi.
4. lpp. Kungu sēne, suņu sēne, semināra sēne.
5. lpp. Literatūra ir aizraujoša.
Ciemos Andra Manfelde.
6. lpp. Sports vieno
skolēnus, vecākus un skolotājus.

Redaktora vārdi

Uz ziemu. Uz pavasari!

Neparasti garā vasara aizvadīta. Apdarīti lieli lauku darbi, piepildīti apcirkņi. Ko tālāk?

Ziemai tuvojoties, cilvēki mēdz pierimt. Pieaugt vajadzētu gara dzīvei, iekšējai rosināšanai, tai ugunij, ko kurinām savā dvēseles pavardā.

Mūsu novadā tā arī notiek. To apliecina visdažādākās kultūras dzīves izpausmes, spēļi tik visām izsekot! Kolkā skan kokles, Mazirbē — lībiešu valoda, un tur godā ceļ šīs puses seno ēdienu pūteļi, Kubalos ļaudis iepazīstas ar izveidotām takām un ciemiem jaunumiem, un jāpiekrīt muzeja vadītājam, ka ikviena vērtība ir kopjama. Patiesībā vērtība tā īsti ir vērtība tikai tad, ja to laiž apgrozībā. Tāpat kā seni priekšmeti ir jāpārcilā, jānotīra no putekļiem un reizi pa reizei jānopulē, tāpat jāspodrina prāts, garīgās aktivitātes. Lai paši būtu formā un lai citus mudinātu. Arī — lai pārziemotu, ja šis gadalaiks solās būt bargs.

Galu galā ziema jau ir tikai tāds pārejas posms ceļā uz pavasari.

Alnis Auziņš

Buļ, buļ, buļ, lielā bļodā putra guļ...

10. X ir Starptautiskā putras diena. To svin daudzviet pasaulē, arī Latvijā. Putru ceļ godā restorānos un skolās, un bērnudārzos, turklāt jau kādu laiku pirms 10. X. Arī mūsu novadā.

Bērnudārzā Kurzemīte

Audzinātājas Inta Grīnīte un Mudīte

Jurča: «Uztura speciālisti atzīst, ka aptuveni pusei no uztura ir jābūt graudaugu produktiem. Lai veicinātu bērnu zināšanas par graudaugu lomu uzturā, skolās un bērnudārzos rīkoja projektu *Putras programma*. Bērni soli pa solim uzzināja, kāpēc svarīgi ēst putras, kāpēc tās ēd sportisti, mūziķi, aktieri. Programmai bija 3 posmi: putras stunda kopā ar skolotājām; mājas darbu pildīšana; noslēguma pasākums *Kļūsti stiprs un drosmīgs kā Herkules*.

Profesors Grauds *Pienenītes* grupas bērniem iepazīstināja ar graudaugiem un to veselīgajiem produktiem, kopīgi risinājām krustvārdu mīklas. Bērni kopā ar vecākiem rakstīja ģimenes iecienītākās putras recepti, atnesa uz grupu, kur skolotājas tās apkopoja grāmatīnā. Visu par graudiem uzzināto bērni attēloja zīmējumos un aplicējumos. Mēs, skolotājas, aptaujājām bērnus par garšīgāko putru. Vispopulārākā bija mannas biezeputra.

10. X, Putras nedēļas noslēgumā, aicinājām zālē arī pārējos bērnudārza bērnus.

Skandējām tautasdziesmas par putru un visus zālē sanākušos aicinājām izpildīt pirkstiņrotāļas ar kustībām. Ļoti jautra izvērtās rotaļdeja *Putra* un kustību rotaļā *Ķīzi, ķīzi ka-ziņa!*. Par piedalīšanos programmā bērni no profesora Grauda saņēma diplomus.

Pienenītes grupas bērniem *Putras programma* sākās jau pavasarī, kad apmeklējām z/s *Jaunsnieķi* un ar saimnieku Ivetas un Aigara laipnu atļauju ielūkojāmies klētī, kur uzglabā graudus. Uzzinājām, ka saimniecībā audzē arī griķus. Apskatījām lielos kombainus, kuros atļāva iekāpt un pasēdēt».

Audzinātāja Irina Jānberga: «Arī *Bitītes* grupa (skatīt I. Jānbergas foto) nolēma piedalīties projektā. Pieteicāmies un divas nedēļas papildinājām bērnu zināšanas par vērtīgajiem graudaugiem, par putru dažādību, to nozīmi uzturā, pētījām, eksperimentējām, vārot dažādas biezeputras. Pirms dienas miedziņa lasījām pasakas par putru. Bērniem vislabāk iepatikās Horvalda *Hola* pasaka *Trīs lāči*. Nedaudz to pārveidoju, un tapa uzvedums *Lāču stiprā putra*. Veselu nedēļu ikviens grupas bērns varēja iejusties lāču mamas, lāču tēta vai lācēna lomā.

Turpinājums 3. lappusē

Jubilejas konference

11. X Dundagas pilī notika Slīteres nacionālā parka jubilejas konference *Slīteres daba un cilvēki cauri gadsimtam*. To rīkoja Dabas aizsardzības pārvalde (DAP) un finansiāli atbalstīja Latvijas Vides aizsardzības fonds.

Slīteres nacionālā parka pirmsākums 1923. gadā, 1100 ha lielam meža nogabalam Slīteres Zilo kalnu kraujas pakājē pie Slīteres ciema piešķirot dabas pieminekļa statusu, ļauj tagad svinēt jubileju, kas savukārt ir labs iemesls atskatīties uz paveikto un pārdomāt nākotnē darāmo. Konference pulcēja pilnu zāli — pētniekus, kuru darbs bijis un ir saistīts ar Slīteri, nacionālā parka (SNP) draugus un domubiedrus.

Pēc DAP Kurzemes reģionālās administrācijas direktores Daces Sāmītes ievadvārdiem uzrunu teica novada domes priekšsēdētājs Gunārs Laicāns, uzsverot, ka trīs lie-lās vērtības mūsu pusē ir piekraste, lībieši un zaļais novads, un pauda gandarījumu, ka nacionālais parks pēc novadu reformas administratīvi iekļaujas vienā teritorijā.

DAP ģenerāldirektore Sandra Bērziņa sacīja, ka jubilejas reizē jāskatās, kas pūralādē sakrāts, un teica lielu paldies visiem, kas strādājuši un strādā nacionālajā parkā. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Edmunds Sprūdzs pasniedza ministrijas atzīnības rakstus SNP ilggadējam darbiniecei Annai Seilei, kas pirms 34 gadiem veidojusi Slīteres valsts rezervāta administrāciju, ilggadējam mūspuses mežu sargam un kopējam Edgaram Hausmanim un diviem pašreizējiem SNP darbiniekiem — Valērijam Vasiļjevam un Vilnim Skujam.

S. Bērziņa pieminēja valsts rezervāta pirmo direktoru Antonu Gubātu un pēc tam

sveica visus bijušos direktorus: Juri Janovu, Elmāru Pēterhofu, Ēriku Kļaviņu un pašreizējo direktori Daci Sāmīti.

Pirmais ar vēsturiskas ievirzes referātu uzstājās Kristaps Vilks, pieminot vecus rakstus, kuros kā īpaša un izzūdoša vērtība pieminēta īve un arī efeja. Šie materiāli pašam pētniekam atklājuši, kāpēc SNP ir tieši šāds logotips. Savukārt lībiešu kultūrvēstures pārzinātāja Baiba Šuvcāne stāstījumā un senās fotogrāfijās vēstīja par lībiešu zvejniekiem dzīvi laikā, kad izveidoja tā saucamo Veco dabas pieminekli. Interesanta sakritība — 1923. gadā nodibināja arī Līvu (Lībiešu) savienību.

Lieliskais stāstnieks, SNP teriologs jeb zvēru pētnieks Vilnis Skuja pat 15 minūtēs spējēja ne tikai nosaukt parka dzīvniekus, bet arī palutināt klausītājus ar interesantiem stāstiem. Viņš atcerējās, ka Pitragā savulaik iezīmēja tikai vienu alni un to pašu pēc 17 gadiem arī ūšos atrada. Ne Guntis Kļaviņš, ne Valērijs Seilis, ne Ina Brauna nēcēdēja, ka tā notiks. Tā bija aļņa govys, kas nodzīvojusi krietnu mūžu. Krotālijas no ausīm jau bija izkritušas, bet kaprona lenta ap kaklu saglabājusies.

Stāstnieks norādīja, ka pēdējos 100 gados SNP nav bijis tik daudz mežacūku, cik tagad. Tāpat pēdējos 1000 gados nav bijis tik daudz

Turpinājums 3. lappusē

Dundagā

26. X plkst. 20.00–24.00 Leģendu nakts pilī. Vienreizēja iespēja iejusties pils teiku tēlos, izbaudīt noslēpumainu gaisotni, ar tagadnes acīm atskatīties pagātnē un ielūkoties nākotnē. Baudīsim pils virumu, izlocīsim kājas deju ritmos. Ieeja brīva.

8. XI plkst. 10.00 cirks *Allez!*. Ieeja Ls 1.

11. XI Lāčplēša dienas pasākums.

17. XI Valsts proklamēšanas gadadi-nai veltīts pasākums Dundagā.

Izraudzīsim labākos!

Goda nosaukuma piešķiršana ir Dundagas pagasta laikā radīta tradīcija, kas

izveidojusies kā stabila vērtība. Tas ir veids, kā pašvaldība var iedzīvotājiem pateikt paldies par darbu un sabiedrisko aktivitāti. Tādēļ aicinām arī jūs, aizpildot anketu, izteikt savus ieteikumus Dundagas novada Dundagas un Kolkas pagasta iedzīvotāju un uzņēmēju apbalvošanai ar novada prēmiju un pateicības rakstiem.

Apbalvošana notiks domes rīkotajos svinīgajos pasākumos 16. XI Kolkā un 17. XI Dundagā.

Anketas varat saņemt novada pašvaldībā, Kolkas pagasta pārvaldē, pašvaldības iestādēs un tirdzniecības vietās, kā arī aizpildīt elektroniski līdz 28. X novada interneta vietnē www.dundaga.lv.

Runas vīriem ir spēks rokās

Īpašumu kopšana un uzturēšana

Apstiprināts ar Dundagas novada Domes 25.07.2013. lēmumu nr. 166. (prot. nr. 15, 11. §)

Dundagas novada pašvaldības 25.07.2013. saistošie noteikumi nr. 11 Par nekustamo īpašumu kopšanu un uzturēšanu

Dundagas novada Dundagas pagastā 25.07.2013. Izdoti saskaņā ar likuma *Par pašvaldībām* 43. panta pirmās daļas 5. un 6. punktu.

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumos lietotie termini:

- 1.1. pagalms — zeme, kuras lietošanas veids ir *Zeme zem ēkām un pagalmiem*.
2. Saistošie noteikumi nosaka kārtību, kādā kopjami un uzturami nekustamie īpašumi.
3. Saistošie noteikumi ir saistoši visām juridiskajām un fiziskajām personām neatkarīgi no tā, vai īpašums ir vai nav reģistrēts zemesgrāmatā vai Nekustamā īpašuma valsts kadastra reģistrā.

II. Zemes gabalu kopšana

4. Par zemes gabala kopšanu atbild zemes gabala īpašnieks vai valdītājs.
5. Apbūvēta zemes gabala gadījumā par ēkas pagalma kopšanu atbild ēkas īpašnieks vai valdītājs.
6. Zemes gabala kopšana ir:
 - 6.1. zāliena pļaušana:
 - 6.1.1. pagalmos zāles garums nedrīkst pārsniegt 15 cm;
 - 6.1.2. zemēs, kuru lietošanas veids ir *Pļavas, Ganības* vai *Augļu dārzs*, zāle ir jānopļauj vismaz reizi gadā līdz 15. septembrim;
 - 6.2. gar ceļiem esošu koku un krūmu zaru apzāģēšana, lai tie netraucē gājējiem un transportlīdzekļiem droši pārvietoties;
 - 6.3. publiskas lietošanas pagalmos un daudzdzīvokļu māju pagalmos vasarā — ietvju, celiņu, brauktuvju un autostāvvietu tīrīšana katru dienu;
 - 6.4. publiskas lietošanas pagalmos un daudzdzīvokļu māju pagalmos ziemā — ietvju, celiņu, brauktuvju un autostāvvietu attīrīšana

Projekti Dundagas pusē

Turpinot par īstenoto projektu pienesumu novada izaugsmei un labklājībai, atskatāmies uz padarīto Dundagā un tās tuvākā apkārtnē.

Pēdējos gados būtiskas pārmaiņas piedzi-vojuši vairāki kultūras, sporta un atpūtas, arī sociālās jomas un veselības aprūpes objekti.

Ar lepnumu stāstām par paveikto Kubalu skolā-muzejā. Tūlīt aiz ūdens saimniecības projektiem tas ir apjomīgākais novadā īstēnotais projekts, kam kopējais finansējums no Eiropas Savienības (ES) un pašvaldības budžeta pēdējos 4 gados pārsniedz 140 tūkstošus latu. Paveiktie darbi ietver lauku saimniecības vēsturiskās apbūves atjaunošanu Kubalu skolas-muzeja sētā, stāvlaukuma labiekārtošanu un teritorijas vispārējo sapošanu. Muzejs ir ieguvis atraktīvu interneta lapu *www.kubalmuz.lv*, kas rosina tā atpazīstamību gan Latvijā, gan ārvalstu iedzīvotāju vidū, līdz ar to mēs visi ceram uz tūristu plūsmas pieaugumu vietā, kas lepojas ar labiekārtotu automašīnu stāvlaukumu un kok-

griezumā veidotām norādēm, savukārt aktīvās atpūtas cienītāji līdztekus vēsturiski izzi- nošām piedzīvojumam muzejā var izbaudīt pastaigu pa izveidotajām takām.

Kubalu skolas-muzeja misija ir uzturēt un saglabāt Kubalu skolas ēku un tai pieguļošo teritoriju atbilstoši tās vēsturiskajai nozīmei un lietojumam, attīstot šīs lauku skolas memoriālo vērtību, parādot vietējam apvidum raksturīgos sadzīves priekšmetus, darbarīkus un nodarbes lauku sētā, apzinot vēstures un kultūras mantojumu apvidū, ko nosaka Dundagas pagasta vēsturiskās robežas.

Būtisks solis sperts, lai sapostu Dundagas vēsturisko centru. Atjaunotu un sakoptu iekšpagalmu ieguvusi pils, izstrādāts ainaviskā plānojuma projekts, kurā senatnīgums un tradīcijas veiksmīgi savienotas ar funkcionālismu un moderniem akcentiem.

no sniega, kaisīšana ar pretslīdes līdzekļiem, sniega izvešana uz pašvaldības norādītām vietām (ja sniegs traucē gājējiem un transportlīdzekļiem pārvietoties) katru dienu;

6.5. atbilstošu caurteku ierīkošana un novadgrāvju iekārtošana un tīrīšana, lai panāktu grunts un virszemes ūdeņu regulāru un pietiekamu caurlaidi un novadīšanu.

7. Transportlīdzekļu īpašnieki vai turētāji, novietojot transportlīdzekļus stāvēšanai uz ceļiem un pagalmos ilgāk par 1 diennakti, nodrošina teritorijas ap transportlīdzekli attīrīšanu no sniega tādā mērā, lai netraucētu satiksmi, kā arī ceļu un pagalmu kopšanu.

III. Būvju/ēku uzturēšana

8. Par būvju/ēku uzturēšanu atbild būves/ēkas īpašnieks (valdītājs).

9. Būvēm/ēkām nodrošina:

- 9.1. logu, durvju un fasādes tīrību;
- 9.2. jumtu atbrīvošanu no sniega un ledus, neradot draudus personu mantai, veselībai un dzīvībai;
- 9.3. daudzdzīvokļu dzīvojamo māju kopīpašuma tīrīšanu.
10. Būvē/ēkā, kas ir neapdzīvota vai ko neizmanto saimnieciskajā darbībā, papildus 9. punktā noteiktajam nodrošina logu un ieejas durvju noslēgšanu, aizmūrēšanu vai aiznaglošanu, lai novērstu nepiederošu personu iekļūšanu un uzturēšanos tajā.

Pils parkā celtnieki sparīgi būvē vasaras estrādi, kas jau nākamgad pulcēs deļotājus, dziedātājus un svētku svinētājus no tuvienes un tālienes. Iespējams, rosinājumu jaunām koncertprogrammām vasaras košumā dos arī ar ES fondu līdzfinansējumu iegādātie tautastērpi vidusskolas un novada senioru deju kolektīviem.

Aktīva sportošana atsākusies nupat rekonstruētajā *Mazās skolas* stadionā, kura īpašais pārklājums piedāvā treniņu un sacensību iespējas volejbola, basketbola, futbola un florbola mīļotājiem.

Sociālajā un sabiedrības veselības jomā jāatzīmē divi pašlaik notiekoši projekti: projekts jauniešu sociālās atstumtības riska grupu integrācijai izglītībā Dundagas novadā, kura norisei vairāk nekā 110 tūkstošus piešķīris ES fonds, un projekts *My Social Responsibility* — *Mana sociālā atbildība*. Lai risinātu vides pieejamības jautājumus, kurus arvien vairāk kā primāros uzsver gan ES, gan Latvijas normatīvajos un politikā plānošanas dokumentos, novada pašvaldība — konkrēti pašvaldības uzņēmums SIA *Dundagas veselī-*

IV. Noslēguma jautājumi

11. Saistošos noteikumus publicē pašvaldības informatīvajā izdevumā *Dundadznieks* un ievieto pašvaldības interneta lapā.

Domes priekšsēdētājs Gunārs Laicāns

Paskaidrojuma raksts Dundagas novada Domes 25.07.2013. saistošajiem noteikumiem Nr. 11 Par nekustamo īpašumu kopšanu un uzturēšanu

1. Iss saistošo noteikumu satura izklāsts. Saistošie noteikumi nosaka kārtību, kādā kopjami un uzturami nekustamie īpašumi.
2. Saistošo noteikumu nepieciešamības pamatojums. Noteikumu mērķis ir aizsargāt cilvēku tiesības dzīvot labvēlīgā vidē un veicināt labvēlīgas vides saglabāšanu un uzlabošanu.
3. Informācija par saistošo noteikumu ietekmi uz pašvaldības budžetu. Nav informācijas.
4. Informācija par saistošo noteikumu ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā. Nav informācijas.
5. Informācija par saistošo noteikumu ietekmi uz administratīvajām procedūrām. Nav ietekmes.
6. Informācija par konsultācijām ar pri-vātpersonām. Nav notikušas.

Domes priekšsēdētājs Gunārs Laicāns

bas centrs — kopā ar vēl 13 partneriem no citām pašvaldībām iesaistījušies Latvijas un Lietuvas pārrobežu sadarbības projektā *Mana sociālā atbildība*. Dundagas veselības centrs izmēģinās jaunu sociālo pakalpojumu — īslaicīgas uzturēšanās pakalpojumu cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, lai kopīgi ar Lietuvas un Latvijas kolēģiem izprastu tā lietderību, stiprās un vājās puses, izsvērtu vajadzību to ieviest tālāk, priekšrocības un trūkumus. Turklāt projektā izbūvē liftu, lai pacienti ar pārvietošanās traucējumiem varētu ērti iekļūt un izkļūt no ēkas, lai viņiem būtu reāli pieejama avārijas izeja. Projektā plānots arī ieviest universālā dizaina principus un popularizēt sociālās jomas pakalpojumus (*www.videspieejamiba.lv*).

Ar universālo dizainu saprot tādu produktu, vides, pakalpojumu un informācijas noformējumu un pasniegšanas veidu, kas būtu pieejams pēc iespējas plašākai sabiedrībai bez vajadzības to papildus uzlabot vai pielāgot atsevišķu cilvēku vajadzībām un ērtībām.

Inga Pučure, projektu vadītāja

Paldies latīņam! Sveiks, eiro!

10. X pils mazajā zālē notika seminārs par eiro ieviešanu.

To vadīja Finanšu ministrijas (FM) Eiro biroja pārstāvis Salvis Skladovs. Seminārā piedalījās skolotājas Sarmīte Dinsberga, Inga Leistmane un vidusskolas 11. klase, kā arī vairāki novada uzņēmēji. Katrs saņēma izsmelšu mutisku informāciju un daudz materiālu. S. Skladovs semināra otrajā daļā sīkāk iepazīstināja arī par grozījumiem grāmatvedībā, norādot gan, ka galvenie principi nemainās, bet, sākot ar 1. I, viss notiek eiro.

No 1. X Latvijas Banka (LB) piedāvā bez komisijas maksas iekrājumus santīmu un latu monētās pārvērst papīra banknotēs. Lektors atgādināja, ka jādoma par skaidrās naudas ieskaitīšanu kontos un aicināja to darīt pašiem un neuzticēties citiem. Trīs mēnešus pēc eiro ieviešanas bez komisijas maksas ne-

ierobežotā daudzumā pēc fiksētā valūtas kursa latus pret eiro mainīs arī Dundagas pasta piegādes punktā. Komerčbankas to darīs līdz 2014. gada 30. VI, bet LB — mūžīgi.

Sākot ar 10. XII, LB, komerčbankās un Latvijas pasta nodaļās varēs bez komisijas maksas iegādāties sākumkomplektu — 45 dažādu nominālu eiro monētas € 14,23 vērtībā. Būtiski ir iepazīt jauno valūtu.

Sākot ar 1. X, veikalā visām cenām ir jābūt latos un eiro. Čekos un rēķinos, kas izrakstīti iedzīvotājiem, kopsummai jābūt norādītai abās valūtās.

Semināra vadītājs uzsvēra, ka sarežģītākais laiks būs no 1. līdz 14. I, jo tad norēķināties varēs gan latos, gan eiro, bet izdos tikai eiro. Kur nav čeku aparātu kā, piemēram,

tirgū, pircējam jārēķina līdzī. S. Skladovs minēja piemēru. Ja pircējs vēlas iegādāties preci par € 2,22, bet viņam makā ir tikai lati, veic šādu aprēķinu: 2,22×0,702804=1,56 (rezultāts jānoapaļo līdz santīmam). Pircējam nav precīzas naudas, viņš dod Ls 1,70. Lai izdotu eiro, ir jārēķina: 1,70:0,702804=2,42 (rezultāts jānoapaļo līdz centam). Atlikums jāizdod tikai eiro, t. i., € 2,42 mīnus € 2,22 ir 20 centi. Ja trešā zīme aiz komata ir 0-4, tad centa vērtība nemainās, bet, ja tā ir 5-9, tad centa vērtība mainās uz augšu.

Vienlaicīgas apgrozības periodā sabiedriskajā transportā, maksājot latos, atlikumu drīkstēs izdot latos, bet, maksājot eiro, atlikums būs eiro. Dāvanu kartes būs derīgas līdz to termiņu beigām, pastmarkas — gadu pēc eiro ieviešanas.

S. Skladovs sacīja, ka līgumi nav jāpārslēdz, jo *Eiro ieviešanas kārtības likuma* 4. pants nosaka visu tiesisko instrumentu nepārtrauktību. Viņš arī ieteica tirgotājiem lai-

A. Upīša ielas 11. nama un Līvānu mājām apgaismes ķermeņi būs ik pa 30 m un tāpat Smilgu ielā.

Ja līdz 8. XI pagūtu iesniegt pieteikumu Klimata pārmaiņu finanšu instrumentu projektā energoefektīvam apgaismojumam, tad daļu naudas izdotos atgūt, taču laika ir maz, un arī pats projekts būtu jāīsteno ļoti ātri — līdz 31. III. Tā ka visdrīzāk jauno apgaismes ķermeņu izbūvi ieklausim nākamā gada budžetā. Katrā ziņā vispirms jāizstrādā tehniskais projekts. Tāpat tas vajadzīgs, lai ierīkotu apgaismojumu pie gājēju pārejas centrā, kas

ved uz bistro *Vecā pirts*. Tas ir būtisks satiksmes drošības jautājums. Tā varētu būt viena laterna, kas deg visu diennakti tumšo laiku.

Novada centrā kļūst aizvien gaišāk. Visu diennakts tumšo laiku jau deg gaisma pie pienotavas stāvlaukuma, centrā pie autoostas un bērnu dārza teritorijā, Brīvības, Skolas, Īsā un Maija ielā. Ir iecere ierīkot energoefektīvu apgaismojumu ar LED spuldzēm pie vidusskolas ēkas.

Alnis Auziņš

Jubilejas konferencē

Nobeīgums no 1. lappuses.

briežu, cik ir pašlaik. Vēl viņš sacīja, ka agrāk SNP medija plēsīgos zvērus, tagad to dara ļoti maz. Ja plēsoņas savairojas, tam vajadzētu ietekmēt uz zemes ligzdojošo putnu skaitu, taču tā nenotiek. Gluži otrādi — rubeņu populācija, piemēram, saglabājusies tāda pati vai pat kļuvusi lielāka. Ja biotops ir puslīdz dabisks, noturība pret plēsonību ir stabila. Jautāts par lāčiem, V. Skuja atbildēja, ka ar 20 gadu atstarpi SNP bijuši divi šie lielle dzīvnieki. Noslēgumā viņš uzsvēra, ka nākamajām paaudzēm Slīterē vēl ir ko pētīt un pētīt.

LU Bioloģijas fakultātes profesors Jānis Priednieks izteica atzinību Slīteres pētniekiem, kas pēc 1969. gada vētras un 1992. gada ugunsgrēka pieņēma drosmīgu lēmumu visu atstāt, kā bijis, jo tas gan putnu, gan kukaiņu pētniekiem nācis tikai par labu. Par izšķirošu viņš atzina administrācijas izveidi 1979. gadā. Tā deva iespēju pētniekiem strādāt. Ļoti augstu profesors novērtēja Elmāra Pēterhofa devumu ornitoloģijā. J. Priednieks

Lielā bļodā putra gul...

Nobeīgums no 1. lappuses.

Bērni šajās nedēļās iepazinās ar Latvijā audzētiem graudaugiem, aplicēja kviešus, rudzus, zīmēja ilustrācijas latviešu tautas pasakai *Mamm, kur lielā karote?*, izrotāja savu putras bļodu, minēja mīklas, skaitīja skaitāmpantus un tautasdziesmas par putru. Paldies bibliotekārēm par lielisko putras stundu bibliotēkā! Meitenes uzzināja, ka jāēd auzu putru, jo tad viņas būs skaistas.

Nolēmām arī paši pagatavot putru. Mūsu *TOP!* veikalā izpētījām plauktus, kuros atrodas gan parastās, gan ātrvārāmās pārsļu putras. Iepirkumu grozā likām biezputras ar dažādām piedevām: ābolu, persiku, meža ogu un šokolādes gabaliņiem. Kad putras smaržoja uz galda un ikviens bija tās pagaršojis, secinājām, ka mums vislabāk garšo auzu putra ar šokolādes gabaliņiem un bērni lūgs vecākiem brokastīs tikai to. Uz jautājumu: «Kura no biezputrām jums vislabāk garšo bērnu*darzā?*», saņēmum atbildi: «Mannā putra ar kanēli!»

Iesākumi Kubalu skolā–muzejā

18. X uz pasākumu *«Satikšanās viesistabā» un citi iesākumi* ielūdza Kubalu skolas–muzeja vadītājs Ivars Abajs.

Viņš sākumā pastāstīja par zīmīgu attēlu, kurš palicis prātā pēc kāda Norvēģijas lektora noklausīšanās: kurpju pāris, birste un ziede. Lektors runājis par kultūras mantojuma uzturēšanu. Atziņa — jebkura vērtība ir kopjama, tas ir vissaprātīgākais veids, kā to uzturēt. I. Abajs sacīja: «Mums ir tā retā izdevība turēt Kubalu skolas–muzeja namu, protams, ne vieniem». Viņš norādīja, ka otrs muzejiem raksturīgs temats ir vēsture, kultūras vērtības, atziņas un valoda, un atklāja vakara ieceres: iepazīstināt ar jaunajām dabas takām un interneta lapu, kas ir daļa no lielā Eiropas Savienības projekta, kā arī pastāstīt par ievērojamiem cilvēkiem, kas šajā namā bijuši. Vispirms gan namatēvs piedāvāja iestiprināties ar karstu zāļu tēju, paša un Gunitas Tropiņas sarūpēto cienastu, tostarp viņas pašcepto maizi un gardajām kāršu pupām, kas bija izaugušas tepat muzeja dārzā.

Pastaigu takas ierīkotas, lai cilvēkiem būtu iespēja brīvi izstaigāt muzeja apkārtni. Šīs vietas ainava ir vērtība — no kokiem celts skolas nams Latvijā ir liels retums. Takas un zīmes stāv krūmos un briksņos tāpēc, lai paturētu muižas laika vietas un nosaukumus. Jaunais stands pie stāvlaukuma ir īpatnējs — visi ieraksti, arī zīmējums iestrādāti kokā. Izstaigājām aitaploku, pagrabīņu un izmetām nelielu līkumu pa bišu taku. Katrā uzstādīta pa zīmei ar takas nosaukumu. Bišu takā atrodams strops, kāds tas

sacīja: «Cerams, ka pētnieki aizsargājamajā teritorijā atkal atgriezīsies». Interesanti bija uzzināt, ka Bažu purvā ir lielākais rubeņu riests Eiropā. Tāpat Slītere ir izcila vieta pūču pētniekiem. «Putnu vērotājiem šeit ir lieliska perspektīva», uzsvēra referents.

Par tūrisma aizsākumiem Slīterē atcerējās bijusī SNP darbiniece Dagmāra Jansone. Vardītāja Anna Seile sadalījusi pienākumus, norādīdama, par kurām tēmām kurš darbinieks vāks materiālus — vai par baznīcām, vai skolām, vai zvejniecību. Viss glabājies vākos. Sezona sākusies 1980. gadā. Tad katram pēc kārtas vajadzējis vadīt ekskursijas. Ja nevienš nepieteicās, tad kādam to lika. Katram darbiniekam bijušas savas vadīšanas metodes. Kārlis Blūms uzskatījis — jo gids lēnāk runā, jo mazāk viņam jāpasaka. V. Skuja cilvēkus aizrāvis, bet vairāk bijis zinātnieks, tāpēc nekad nebija skaidrs, vai viņš atcerēsies, ka ir arī tūristi. Jānis Jansons bijis kā lauku skolotājs, kurš nopūlējies, lai cilvēkiem izstāstītu, kāpēc viss te ir tā, kā ir. Vienkāršāk bijis rezervāta teritorijā, kur tūristi drīkstējuši iet gida pavadībā, sarežģītāk — aizliegtajā zonā, jo tur bijis vajadzīgs milicijas apstiprināts saraksts, iepriekš vēl jābrauc uz zastāvu, kur

Putras programma noslēdzās ar kopīgu pasākumu lielajā zālē. Parādījām iestudēto uzvedumu *Lāču stiprā putra*, dziedājām dziesmu par putru, skaitījām tautasdziesmu un skaitāmpantu un varējām visiem ieteikt: «Ēdiet auzu putru, jo tā ir veselīga un padarīs jūs spēcīgus un veiklus, ka jūs pat no lāča aizbēgsiet!» Profesors Grauds ikvienu apbalvoja ar diplomu par piedalīšanos putras projektā.

Mazajā skolā

Kā pastāstīja 4. b klases audzinātāja **Vēsma Frišenfelde**, skolā par projektu uzzinājuši mazliet par vēlu, tomēr projekta rīkotāji ieteikuši darboties kā visām projekta dalībniecēm. Putras programmas norisēs iesaistījusies arī 2. a klase ar audzinātāju Zandu Zvingeli, 4. b klases audzinātāja aizsūtīja fotogrāfijas ar bērnu darbošanos, pretī saņemot projekta diplomus *Par brašu piedalīšanos putras čempionātā «Kļūsti stiprs un drosmīgs kā Herkules»*, savukārt abas pirmās klases 10. X no projekta rīkotājiem ieguvušas putras paciņas ar piedevām un bukletu par graudaugiem.

bijis muižas laikos. Uz visām veda laipas, kas sastiprinātas ar tapām. Viesistabā aplūkojām muzeja jauno mājas lapu, kas ir bagātīga, arī vizuāli pievilcīga un vēl papildināma. Kā sacīja muzeja vadītājs, tās būtība ir liecināt par vērtībām, ko var atrast, gan viesojoties muzejā, gan skatoties šajā lapā — *www.kubalmuz.lv*. Laba iespēja ir piedāvājums pieteikties muzeja apmeklējumam elektroniski. Tā rādīs arī katram svarīgo laika prognozi.

I. Abajs pieminēja arī daudzus nozīmīgus cilvēkus, kas cimojušies vai dzīvojuši Kubalu skolā, kā Krišjāni Valdemāru, Frici Adamoviču, Teodoru Grīnbergu. Jaunajiem stendiem izvēlēti tikai daži. Taču, tā kā stendi vēl tapšanas stadijā, muzeja vadītājam būs iespēja atkal aicināt ciemiņus.

Noslēgumā dziedājām *Es cēlies sveiks un vesels šai rīta stundiņā*, ko rītos Ernests Dinsbergs kopā ar bērniem dziedājis harmonijas pavadījumā. Toreiz instrumentu spēlējis viņš, šoreiz — Dace Šmite.

Tikšanās muzejā vienmēr ir pārdomātas un saistošas. Paldies par to muzeja darbiniekiem!

Dāna Siliņa

Sklandrausis reģistrēts kā pirmais Eiropas Savienības līmenī aizsargātais lauksaimniecības produkts Latvijā. Tur savu roku pielikusi mūsu novada biedrība *Zaļais novads* un cepējas Elma Zadiņa un Dženeta Marinska.

zaldātiņš ieskatās pasē un pēc tam cilvēka sejā... Kad gājuši garām tornim, licies, ka visus pārskaita.

Pierobežā sācies sēņu tūrisms. D. Jansone pieminēja gadījumu — pēkšņi *zvans no augšas* ar norādījumu, ka ģenerālim vajag sēnes. No viņa sēņošanas Pēterezērā saglabājies tiltiņa nosaukums — Ģenerāļa tiltiņš, kur ģenerālis toreiz ielūzīs.

Tā kā tūristi braukuši no visām Latvijas pusēm, gidi saņēmuši dažādus suvenīrus, kā Liepājas kafiju vai Ķekavas un Iecavas kūpinātās vistiņas, gūstot plašu priekšstatu par tolaik ražoto.

Juris Smāļinskis no Latvijas Lauku tūrisma asociācijas aicināja iztēloties Šlīteres bāku pēc 90 gadiem un nākotnes tūristu. Viņš arī norādīja, ka mūsdienu un nākotnes tūrists vēlas pārsteigumu, kā līdzdarbošanos, stāstu, autentiskas lietas. Runātājs īpaši uzsvēra lībiešu unikalitāti, kā arī dalījās ar pasaules tūrisma organizācijas redzējumu, kas tūrisumā būs pieprasīts nākotnē, piemēram, neskartā daba, dabiskas lietas, pieejamība sociālajiem tīkliem. J. Smāļinskis novēlēja: «Tiekamies simtgadē! Lai daudz darba nākamajos 10 gados!»

Vēsmas klasei putras tēma aizņēma vismaz divas nedēļas. Izmantojot metodiskos līdzekļus un uzskati, audzinātāja pastāstīja, kādus graudaugus audzē Latvijā, cik tie ir veselīgi, ko var nopirkt veikalos, ko putra dod cilvēkam — sniedz enerģiju, spēcina imūnsistēmu, palīdz izaugt stipram. Bērni varēja risināt tematiskas krustvārdu mīklas un dzelotīt izdomāt pareizo — izlaisto — vārdiņu un veikt citus uzdevumus. Visi 4. b klases bērni arī pildīja mājasdarbu — domāja, kādas piedevas pie putras ir visgaršīgākās. Daniela Vēze ieteica brūkleņu ievārījumu, Laima Apine — zemeņu ievārījumu, Alvis Bronka — šokolādes mērci, Kitija Cinovska — kanēli un cukuru, Liene Gerharde — banānu un aveņu ievārījumu, Ralfs Dubovičs — zemeņu ievārījumu, Ingus Valciņš — plūmju ievārījumu, Nils Kuģinieks — vaniļīnu, cukuru ar kanēli, Aivars Tebernieks — zemeņu ievārījumu, Daniela Ozollapa — banānu un jāņogu ievārījumu. Audzināšanas stundā skolotāja piedāvāja nobaudīt nupat mājās izvārītu putru, savukārt bērni — savas iecienītās piedevas, lai klasesbiedri noskaidrotu garšīgāko putru ar piedevu.

UNESCO pasākums Mazirbē

15. X Mazirbes internātpamatskolā audzēkņiem mūsu pamattautu materiālās kultūras mantojuma pūralādi pavēra **Julģi Stalte** un **Aina Bolšinga**.

Kā pastāstīja pasākuma rīkotāja Veronika Millere, šogad UNESCO nedēļā, kas Latvijā notiek 3. gadu, īpaša uzmanība ir pievērsta kultūras mantojumam un aizvien dzīvajām tradīcijām. UNESCO Latvijas nacionālā komisija aicināja iesaistīties izglītības iestādes — uzrunāt vietējos tradīciju zinātājus un kopējus. V. Millere atsaucusies šim aicinājumam.

Julģi Stalte dziedāja lībiski, reizē iepazīstinot ar valodu, kas arī ir mūsu kopējā mantojuma sastāvdaļa, dziesmā mācīja bērnus lībiski skaitīt līdz 10, iepazīstināja ar mūzikas instrumentiem — vijoli, ģitāru un to, kādas atšķirības bijušas kolkēm dažādos mūsu zemes vēsturiskajos novados, kā arī iemācīja lībiešu rotaļu. Tā kā tuvojas Mārtiņi, Julģi stāstīja, kā senāk šajos svētkos ķekatās gājuši puisi, bet Katrīnās — meitas.

Savukārt kolceniece Aina Bolšinga, kādreizējā Mazirbes skolas audzēkne, cēla godā pūteli — ne tikai pastāstīja, kā to taisa, kā senāk plāvā talcinieki no vienas bļodas ēduši, bet arī uz vietas to pagatavoja. Gandrīz visiem tas labi garšoja, un lielākā daļa pūteli baudīja pirmoreiz.

Interesējās Alnis Auziņš

Dace Sāmīte priecājās, ka jaunajā SNP likumā konkrēti pateikts, ka SNP grib saglabāt ainavu un kultūrvēsturi, un ciemi ir iedalīti neitrālajā zonā, lai atvieglotu cieminieku dzīvi. Kurzemes reģionālās administrācijas direktore norādīja arī problēmu — SNP nav buferzonas ar noteiktiem ierobežojumiem saimnieciskajai darbībai. Līdz ar to saimniekošana teritorijā, kas robežojas ar SNP, maina vidi.

D. Sāmīte sacīja, ka SNP ir mazākais nacionālais parks Latvijā, un jautāja: kāpēc tas nav kļuvis par Ziemeļkurzemes nacionālo parku, jo mūsējā dabiski iekļaujas Ances purvs un uz Ventspils pusi esošie lībiešu ciemi!? Direktore arī salīdzināja, ka iepriekš SNP ar pētniecību nodarbojās 27 cilvēki, tagad — 14 cilvēki pa visu Kurzemi. Visa pētniecība balstās tikai brīvprātībā...

«Darām visu, lai cilvēki par mums uzzinātu, bet gribam palikt zaļi, mežaināki un lielāki», rezumēja administrācijas vadītāja.

Noslēgumā varēja noskatīties 1993. gadā Aivara Freimaņa uzņemto filmu *Slīteres mežu stāsti*.

Alnis Auziņš un Diāna Siliņa

10. X, kad pasaulē svin Putras dienu, 4. b klase pirmajā stundā aicināja lejā uz zāli pirmziemniekus, lai piedalītos kopīgā pasākumā. 4. b klases audzinātāja pastāstīja pirmklasniekiem par graudaugiem un to nozīmi cilvēku dzīvē. Pēc tam ceturtklasnieki izspēlēja pašu izdomātu un sagatavotu rotaļu — *Putras vārīšana*. Rotaļas vadīšanai D. Vēzei vectētiņš bija izgrebis lielu koka karoti. Skolotāja Frišenfelde bija izvārījusi auzu un mannas putru, 4. b klases skolēni — atnesuši savus iecienītos ievārījumus, un šī cienasta pietika ābečniekiem un arī pašai 4. b klasei, bet *pirmīšiem* vēl tika arī bukletiņš un putras paciņas.

Kolkas pamatskolā

Arī Kolkā pirmās un trešās klases skolēni skolotājas **Janas Rodertes** vadībā mājturības stundā oktobrī pievērsās uztura tēmai. No reāliem produktiem viņi būvēja uztura piramīdu, bet vienu stundu visi kopā vārīja putru un pēc tam to arī notiesāja.

Visas putras kopā maisīja čakls putras ēdājs Alnis Auziņš

Administratīvajā komisijā

Komisija 24. IX sēdē nr. 7 izskatīja 5 administratīvā pārkāpuma lietas.

No tām:

2 lietas par pašvaldības saistošo noteikumu nr. 11 *Par sabiedrisko kārtību* — par atrašanos sabiedriskā vietā ar atvērtu alkoholliskā dzēriena iepakojumu (XII daļas 44. p.) pārkāpšanu — abas personas sodītas ar Ls 10 naudas sodu;

2 lietas par dzīvnieku turēšanas prasību pārkāpšanu (LAPK* 106. p. 1. d.) — 1 persona sodīta, izsakot brīdinājumu, otra persona atbrīvota no administratīvās atbildības maznozīmīga pārkāpuma gadījumā;

1 lietu par bērna aprūpes pienākumu nepildīšanu, ja tas izdarīts atkārtoti gada laikā pēc administratīvā soda uzlikšanas (LAPK 173. p. 3. d.) — persona sodīta ar Ls 150 naudas sodu.

Dace Kurpniece, komisijas sekretāre

*LAPK — Latvijas Administratīvo pārkāpuma kodekss.

Valsts sociālās aprūpes centra *Kurzeme* filiāle *Dundaga* **aicina darbā medicīnas māsu.** Stikākas ziņas pa tālruni 63491156 vai *www.dundaga.lv* sludinājumu sadaļā .

Pie mums, uz zemēm

Ēšanai, vērošanai, fotografēšanai...

5. X Dundagā notika seminārs *Ēdamās un neēdamās sēnes, to atpazīšana*.

Pasākumu rīkoja Latvijas lauku konsultācijas un izglītības centrs un Meža konsultāciju pakalpojumu centrs, to vadīja Dabas muzeja Botānikas nodaļas vadītāja Inita Dānīele, gudrākā sēņu sieva Latvijā. Pirmajā daļā I. Dānīeles stāstījumu bagātīgi papildināja uz ekrāna rādītās fotogrāfijas, otrajā — devāmies uz mežu, ko sēņošanai bija izvēlējis mežzinis.

Izrādās, ka sēņu mīļotāji ir Austrumeiropas, Austrijas, Šveices, Itālijas un Pireneju zemju iedzīvotāji, bet sēnes nepazīst un tās ēst baidās Rietumeiropā, Anglijā un Skandināvijā. Latvieši, protams, sēnes lasa un ēd, un šo tradīciju nodod tālāk. Sēņu pētniece gan atzina, ka vietām pilsētu skolās sastapies ar skolēniem, kas pazīst tikai vārda «sēne» divas nozīmes — «halucinācijas narkotiku iespaidā» un «neveiksminieks». I. Dānīele norādīja, ka nav kopīgu pazīmju, pēc kā noteikt ēdamās sēnes. Tās ir jāpazīst. Taču to ir tik daudz! Pie mums aug ap 4000 sēņu sugu, no kurām kāda puse ir ēdamās sēnes. Vispopulārākā Latvijā ir baravika. Mikoloģe brīdināja, ka cūcene, ko mūspusē saucam par egleni, ir gan ēdama, bet ir kancerogēna un var izraisīt vēzi.

Visindīgākās — nāvējošas — sēnes pie mums ir zaļā un baltā mušmire. Uzreiz iedot, nekādas saindēšanās pazīmes neparādās, jo inde neiedarbojas uz kuņģi, bet gan aiziet pa asinsvadiem. Saindēšanās notiek pēc tam, un nāve ir ļoti mokoša. Sarkano

mušmīri tik daudz, lai nomirtu, nemaz nevar apēst. Divsimt reižu indīgāka par to ir patujāra šķiedrgalvīte. Ļoti skaistā zelta brūnsardzene literatūrā minēta kā ēdamā sēne, taču, tā kā bijuši saindēšanās gadījumi, mikologi to pieskaita pie indīgajām.

I. Dānīele nosauca indīgo sēņu iedalījumu pēc to iedarbības: kādas iedarbojas uz gremošanas sistēmu, citas — uz nervu sistēmu vai aknām un nierēm, vai uz asinsriti. Ir halucinogēnās sēnes, kas izraisa reibumu, un tādas, kas ir ēdamas, bet ko nedrīkst lietot kopā ar alkoholu. Pat tad, ja pirms trim dienām viesībās ir lietots kaut drusku vīna! Tāda ir arī ļoti gardā porcelāna tintene.

Ziemā indīgās sēnes pie mums neaug.

Mikoloģe norādīja, ka, sēnes spārdot, sporas pielīp pie apaviem un izplatās. Starp citu, nesot sēnes grozā, arī notiek tas pats. Parasti jau spārda vecas vai nepazīstamas sēnes. «Nesperiet, ja jūs tās nepazīstat, kāds varbūt šādas sēnes lieto!» sacīja I. Dānīele.

I. Dānīele brīdināja, ka saslimt var arī, lietojot ēdamās sēnes. Tās nedrīkst pārēsties, lietot vēlu vakarā. Jāuzmanās, ja ir hroniskas kuņģa vai aknu, vai nieru slimības, vai alerģija. Nedrīkst ēst vecas, bojātas sēnes un piesārņotās vietās augušas.

ka sēnes nav bijušas pie vainas.

Kādā citā reizē kompānija mežā cepusi sēnes. Te pienācis izbadējies sunītis. Iedevuši sēnes. Sunītis nokritis gar zemi raustīdamies. Cilvēki pārbijušies, uzreiz meklējuši tuvāko slimnīcu, tur viņiem izskaloti kuņģi. Bet sunītim ... pa to laiku piedzimuši kucēni.

I. Dānīele uzsvēra, ka sēnes ir būtiska dabas daļa un ne jau visas ir jāapēd. Dažas sēnes ir ļoti skaistas, kā dzeltenā receklene un vēdekļa sārtaine. Pirmā no tām ir ēdama, taču bezgaršīga želejveida sēne, kas aug uz lapu koku zariem un žagariem un mitrā laikā piebriest. Vēdekļa sārtene nav ēdama, bet to rotā rozā cepurīte ar gaišiem tīklojumiem. Pirms lietot tās kātiņu klāj aprasojs.

Sēnes patīk arī fotogrāfiem. Viņi gan tās iemūžina atšķirīgi no mikologiem, jo fotogrāfus interesē skaistums, bet sēņu pētniekus — viss, lai sēni varētu noteikt, tāpēc viņiem svarīgi arī tas, kā, piemēram, sēņu cepurīte izskatās no apakšpuses.

Mikoloģe pastāstīja arī par gatavošanos sēņu izstādēm, kas ir viens no lielākajiem gada darbiem, un citiem pasākumiem, arī par mikologu biedrību, kurā var iestāties ikviens interesents. Viņa uzsvēra, ka sagaidāmais semināra rezultāts būtu cilvēku ieinteresētība uz vietas sarīkot sēņu izstādi. Kā labo paraugu I. Dānīele minēja Lielvārdes pensionāru biedrību, kas iesaista arī skolēnus.

Sēņošana kopā ar viešņu izvērtās aizraujošā piedzīvojumā. Tā kā pati esmu konservatīva un īpaši jau tik sarežģītā lauciņā kā sēņu pasaule, kur nezināmas sēnes nobaudīšana var pārāk dārgi maksāt, biju nodomājuši tikai vērot notiekošo un fotografēt. Taču kopā ar I. Dānīeli tas tā neizdevās. Vislielākais atklājums man bija sekstainās un zeltkāta gailenes, gardas ēdamās sēnes. To mežā bija tik daudz, ka savu tiesu salasīju arī es. Klāt pievienoju pa kādai beikai un mainīgajai pacelmenei, ko iepazinu pirmoreiz. Ar to arī garšīgai sēņu mērcītei pietika! I. Dānīeli ļoti iepriecināja Iras Nepartes pamanītā violetā cūkause — aizsargājamā sēne.

Kad pēc stundas iznācām no meža, turpat, grāvja malā, no atrastajām — gan ēdamajām, gan neēdamajām sēnēm — sarīkojām izstādi.

Ar lielu interesi sēņošanā, izstādes veidošanā un aplūkošanā piedalījās jaunākie semināra dalībnieki — otrklasnieks Kārlis Ģermanis un ceturtklasniece Maija Freimute. Kopā pasākumā pulcējās vairāk nekā ducis dalībnieku.

Diena bija silta un saulaina, kā radīta sēņošanai, un mēs priecājamies par tajā gūto un piedzīvoto. Paldies semināra rīkotājiem, I. Dānīelei un visiem dalībniekiem! Nākamruden ko tādu derētu atkārtot.

Diānas Siliņas teksts un foto

Savu novadu lūkojot

10. IX Dundagas pensionāri apceļoja tuvāko apkaimi.

Pāces vilnas fabrikā mūs laipni sagaida Rudīte Cela. Uzzinām, ka nemazgātu vilnu ved no tuvienes un tālienes, ka jāsakrāj vismaz 1500 kg un ka no šī daudzuma kā gatavā produkcija pāri paliek tikai 700 kg. Vilnas skalošanas un mazgāšanas mašīna pēc 15 gadiem svīnēs 100. jubileju! Skatāmies, kā vilnu plucina un kārš, līdz izveidojas jēldzija, no kuras veidojas vienteku dzija speciālās spolēs. Te 14 cilvēkiem ir darbavietas, un pārsvarā tie ir ilggadēji strādnieki. Nonākot gatavās produkcijas noliktavās, acis žilbst no krāsu pārbagātības. Paldies Dinam Derkevicam un visiem fabrikas strādniekiem!

Otrā pietura — Pūrciema Baltā kāpa, 900 m taka gar Pilsupītes krastiem ar tiltiņiem un skatu laukumiem. Baltas smilšu strēles, stāvas nogāzes un dažas priedes ar izskalo-tām saknēm... Pa ceļam uz Kolku pamanām, ka bērzi šogad dzeltē visā garumā.

Kolkā acis priecē ziedu laivas. Apskatām divu jūru satikšanās vietu, uzkāpjām jaunajā skatu tornī, no kura paveras jauka ainava uz jūru un bāku.

No Kolkas luterāņu draudzes priekšnieces Vijas Ernštreites uzzinām baznīcas vēsturi. Pēc tam kad vairākas reizes degusi pirmā koka celtne, 19. gs. beigās uzcelta mūra baznī-

ca, kas darbojusies līdz Otrajam pasaules karam. Padomju laikos tā postīta, atjaunot sāktā 1992. gadā. Tagad dievnāmā ir Helēnas Heinrihsones dāvētā altārglezna un no Somijas atvestās ērgelītes, par ko paldies sponso-riem. Draudzē ir 41 cilvēks, tā sadarbojas ar ciema kultūras dzīves kopējiem. Reizi mēne-sī baznīcā notiek koncerti, kuros piedalās draudzes koris, koklētāju ansamblis, arī ievē-rojami mākslinieki.

Lībiešu centrā *Kūolka* Aina Māgure pastāsta par Līvu savienību, par lībiešu dzīvi pirms kara un padomju gados, kad skolās aizliegts mācīt lībiešu valodu un likvidēta savienība. Pirms 20 gadiem pašvaldība te atvēl telpas, kas kļūst par *Kūolkas* mājvietu. Centru vada Mārīte Zandberga. Apskatām sadzīves priekšmetus, līvu tautas tērpu, grāmatas.

Ūšos Dženeta Marinska mūs pacienā ar bukstiņbiezputru, ceptu sīpolu un žāvētas cūkgaļas mērci un kefiru. Paldies!

Ragu muzejā Vaidē Ivars Hausmanis saistoši izrāda kolekciju mājas bēniņos. Ragi vākti 40 gadus un nav medību trofejas, bet atrasti Šlīteres mežos. No ragiem uztaisīti krēsli un lustra. Jāatzīmē koraļļveida ragi, kas stirnāzīm izveidojas laika gaitā, ja tas sa-vaino vīrišķos orgānus un nespēj vairs radīt

Mikoloģe padalījās ar dažādiem atgadījumiem. Kādu svētdienu astoņos vakarā viņai zvana kriminālpolicija un lūdz noskaidrot, kādas sēnes ir ēstas. I. Dānīele jautājusi: «Bet ko viņi paši saka?» Atbilde skanējusi: «Viņi nesaka neko, viņi ir miruši». Vēlāk izrādījās,

pēcnācējus. Tad dzīvnieks ragus vairs neno-met, tie paliek visu mūžu. Savdabīga ir māzeru kolekcija. Liekot lietā humoru, Ivars iepazīstina ar senām ierīcēm, kā spieķi — sēdekli, arī ar slazdiem un ogu kombainiem.

Līvu tautas namā Edgars Millers pastāsta par Līvu savienības dibināšanu 1923. gadā Mazirbē un tautas nama tapšanu. Pašlaik nams dzīvo ar novada domes atbalstu, arī da-žu projektu un ziedojumu naudu.

Kāpā pie baznīcas izstaigājam senos viduslaiku kapus, apskatām mērakmeņus. Ievē-rības cienīga ir luterāņu baznīca ar smailo torni un īpatnējo krustu. Draudzē pašlaik ir ap 30 cilvēku.

Priecājamies par senlietu kolekciju *Stūrīšos*, kur mūs laipni uzņem Inga un Igors. Šīs mājas iecienījuši tūristi, pirms mums te cie-mojies dāņu vēstnieks. Igors uzcienā ar bukstiņbiezputru un ļoti gardiem marinētiem gurķīšiem, un aroniju sulu, bet atvadoties apdāvina ar garšvielu maisījumiem.

Atceļā uz Dundagu iegriežamies Šlīteres bākā. Te Laila Pabērza pastāsta par celtnes vēsturi. Tagad bāka kalpo tūrismam — ir ska-tu tornis un mājvieta izstādēm. Nu jau vairākus gadus otrajā stāvā katru vasaru aplūko-jami Dundagas bērnu dienas centra *Mājas* bērnu darbi, šoreiz tā ir meža tēma — re-dzam milzīgu, darbīgu skudru pūzni un inte-resantus puzurus. Trešajā stāvā par vides aizsardzību vēsta stendi, bet nākamajā labos

laikapstākļos var saskatīt citas bākas — Sir-ves ragā, Miķeltornī, Ovīšos.

Braucienu noslēdzām *Amaļos* pie dārznie-ces Edītes Seipules, kas prot sarunāties ar augiem. Ar tiem apstādīts arī akmens mūris, kas kā skaists akcents atdala māju no saim-nieciskās daļas. Daudzviet redzam sauļoja-mies visāda lieluma un formas ķirbjaugus. Uz galda kā daudzkrāsainā gleznā izvietota saldā paprika un sīvā čilli pākstis. Dārzniece pastāsta par ķirbju, meloņu, arbūzu, tomātu kolekciju un audzēšanu. Siltumnīcās aug 16 šķirņu vīnogas. Dārzs, Edītes sirds darbs, kat-ru gadu ir citādāks. Lai skaisti būtu arī zie-mā, Edīte stāda skujeņus un smilgaugus. Dārzs ir lielisks, lai gan te bieži pūš vēji un iegriežas meža zvēri. Pret šiem postījumiem Edīte atradusi paņēmieni, veidojot augiem dažādas bumbiņu formas, kas ļoti sader ar citiem augiem. Lai minam kaut vai dzelteno gobu, dekoratīvo plūškoku, tūjas, skaraino hortenziju, sarkano lazdu, daudzgadīgo lobē-liju, ērikas, viršus, daudz rododendru... Mā-jas sienu rotā krāšņs un gana ziemcietīgs vīnogulājs — kampsis. Nogaršojam stēviju — augu, kas aizstāj cukuru un arī regulē tā dau-dzumu asinīs. Tāpat panašojamies ar 6 vīn-ogu šķirnēm, melonēm un arbūziem. Par to visu un izsmēlošo stāstījumu liels paldies!

Lai pateicība visiem atsaucīgajiem cilvē-kiem un kopā pulcinātājam Ainai!

Lillija Gleglu

Ciemos

Mazirbe

Turpinājums. Sākumu skatīt 13. (162.), 14. (163.), 15. (164.), 16. (165.) un 17. (166.) numurā.

Šoreiz noslēdzam ieskatu Laimoņa Zembaha atmiņu zīmējumos.

Jūras veltes

Jūra ir dāsna... Tā neko nepatur un nepievāc savām vajadzībām. Tā mūsu nozaudēto, jūrā atstāto lietu un mantu, kā arī pašas dāvāto agri vai vēl nogādā krastā, tikai bieži vien ne tur, kur mēs gribam un kur gaidām.

Pēc ledus iziešanas un pavasara vētrām jūra dāvina ziemas pienesumu — jūras mēslus, zāgmateriālus, kokmateriālus — balķus, stutmalku, papīrmalku, akmeņogles, dzintaru, norautos tīklu pludīņus, bojās, nozaudētos zvejas rīkus, gliemežvākus, kā arī kuģotāju izmesto dražu — pudeles, lupatas, sadzīves priekšmetus, dažādu taru un citas lietas. Tādu pašu sortimentu saņemam arī rudeņos, bet ievērojami mazākā apjomā — vasarā. 1939. un 1940. gadā jūra ir sevišķi devīga. Tā atdod daļu no PSRS uz Vāciju sūtīto kokvilnu un linu ķīpu, ko vietējie ar pateicību pieņem.

Kā informē 1938. gada aprīļa un augusta *Zvejniecības mēnešraksts*, Latvijā gadā savāc no 50 000 līdz 100 000 vezumu mudu, to skaitā ap 30–50 vezumu lauku mēslošanai savācam mēs ar tēvu.

Jūra dāvina ne tikai sadzīvē izmantojamās lietas, bet izmet arī dzīvībai ļoti bīstamus priekšmetus — jūras mīnas. Sevišķi daudz to ir pēc Pirmā un Otrā pasaules kara.

Kā informē 1940. gada *Zvejniecības mēnešraksta* marta mēneša žurnāls, Pirmā pasaules kara laikā plekšu zvejas laikā, eksplodējot mīnai, iet bojā divi Mazirbes zvejnieki, bet viens *nokļūst debesīs*, demontējot krastā izskaloto mīnu. Mīnas nav rotaļlietas, bet bīstams ierocis, kas aizraida dzelmē ne tikai zvejnieku laivas, bet arī mazos un lielos kravas un kara kuģus!

Jūra agrāk vai vēlāk atdod tās paņemto cilvēku mirstīgās atliekas un bojā gājušo roņu un meža dzīvnieku ķermeņus.

Svētdienas, svētki un talkas

Sestdienās visi strādā, bet svētdienās abi Mazirbes ciema veikali ir slēgti un pēc dievkalpojuma Mazirbes baznīcā ir vien jāiztieks ar to, kas iegādāts sestdienās līdz plkst. 17.00. Kandžas brūvēšana vēl nav nākusi modē. Ziedu laikus tā sasniegs Otrā pasaules kara gados, kad alkoholiskie dzērieni no veikalu plauktiem pazudīs.

Teiktais gan nenozīmē, ka visi mazirbnieki ir svētie eņģeļi, kas šņabi vai alu mutē neņem. Lai ātrāk noplautu pļavas un lopiņi tiktu pie smaržīga siena, lielāko Mazirbes māju saimnieki rīko talkas. Parasti talciniekus labi pabaro un pacienā ar pašbrūvēto miestīņu. Tā par vēdera tiesu un alu smago pļaušanas

darbu ātri — parasti vienā dienā — paveic! Atliek vien noplauto izžāvēt un savākt šķūņos. Reizēm rīko arī mēslu un kartupeļu talkas. Alus un stiprāko dzērienu netrūkst kūšanas un lietaskoku — balķu — izvešanas talkās, māju un palīgēku būves laikā.

Alkoholiskos dzērienus ceļ galdā reliģiskajos un valsts svētkos, kristībās, iesvētībās, kāzās, bēres un citos godos. Vīri reizēm dzer arī tāpēc, ka vienkārši nevar nedzert. Katrā pieklājīgā, sevi cienošā zvejnieciemā ir tā sauktie *štata* dropmaņi.

Salīdzinājumā ar mūsu dienām, dzērāju, huligānu, zagļu un bļauru Mazirbē un citos piejūras ciemos ir ievērojami mazāk kā šodien. Sevišķi tas attiecas uz jaunatni. Lai mani atvaino mūsu *zelta jaunatne*, slaistu un alkohola mīļotāju, izņemot Oderu Janku, tolaik Mazirbē nebija.

Taisnības labad jāatzīst, ka ne jau visas mazirbnieku ģimenes svētkus un godus svin ar alkoholu. Palepošos, ka šo ģimeņu skaitā minama arī autora vecāku ģimene.

Apkopoja Alnis Auziņš

• *Atmiņu autors tēva mājās Zembahos, jau 21. gadsimtā.*

Foto no Laimoņa Zembaha albuma

Literatūra nav garlaicīga

17. IX Dundagas vidusskolā un Kolkas tautas namā viesojās rakstniece Andra Manfelde. Sarunas vadīja laikraksta Dundadznieks redaktors Alnis Auziņš.

Tā kā šī bija lieliska iespēja tikties ar talantīgu mūsdienu latviešu literāti, ar interesi piedalījies pasākumā, kas notika *Lielajā skolā*. Saruna izvērās par trim A. Manfredes darbiem: *Adata*, *Dzimtenīte* un *Zemņības bērni*. Katrs no tiem skar aktuālas un sāpīgas tēmas.

A. Auziņš norādīja, ka latviešu literatūrā gadījumu, kad jauns cilvēks talantīgi un atklāti uzraksta par sevi un savu paaudzi, nav daudz. Tādi ir Jāņa Plauža *Ģimnāzisti*, Andra Puriņa *Nevaicāji* *man neko* un A. Manfredes *Adata*. J. Plaudis 20. gs. 30. gados bargi kritizēja — kā var tā nomelnot latvju jaunatni! Kā *Adata* uzsvera lasītāji un literatūras kritiķi?

A. Manfelde pastāstīja, ka grāmatu uzrakstījusi 2002. gadā, bet tā izdota 2005. gadā, tāpēc viņa neatceras, kāds bijis vērtējums. Rakstniece atklāja, ka *Adata* radījusi tāpēc, ka bijusi krīzes situācija un viņai nav līcīes, ka dzīvos ilgi. Pat, ja līdz 50 gadiem, arī tas būtu tikai mirklis. Tajā laikā A. Manfelde domājusi, kas viņas dzīvē ir tāds īpašs, ar ko padalīties. Tad sapratusi, ka var pastāstīt par narkotiku lietošanas cēloņiem, sekām un izkļūšanu ārā no šī loka. Par sekām stāsta grāmatas *Zoostācijas bērni* un *Memento mori*. Galvenie varoņi neizkļūst ārā, paliek vai nu raķīnkrēslā, vai nomirst. Tā arī dzīvē notiek — tikai 1–2% tiek vaļā no stipro narkotiku lietošanas, nepaliekot kontuzēti. Rakstniece savas dzīves pārvērtības vērtēja kā fenomenālas: viņa palikusi dzīva un var rakstīt. Viešņa uzsvēra, ka viņai patīk rakstīt, ka tas sagādā prieku. «Literatūra nav nekā garlaicīgs, kā šķiet no skolas sola», viņa norādīja. Rakstniece uzskata, ka literatūru skolā vajadzētu sākt mācīt ar modernistiem, piemēram, franču dzeju, nevis brāļu Kaudzišu dailradi. Rakstniece arī pauda, cik būtiski, lai grāmata rokās nonāktu īstajā brīdī un lai lasītājs atklātu tās atslēgas vārdus.

Uz jautājumu, kāpēc *Adata* sarakstīta tikai 2002. gadā, kaut gan tajā attēlotie notikumi risinās 20. gs. 80. gados, viņa atbildēja, ka pēc narkotiku lietošanas cilvēks ir slims, viņš uzreiz nekļūst vesels, pat ja tās vairs nelieto. Runājot par grāmatu *Dzimtenīte*, A. Auziņš

vēlējās noskaidrot, kā rakstniece spējusi tik personiski uzrakstīt šo darbu. A. Manfelde atzinās, ka ārzemēs pabijusi tikai 10 dienas, bet tur naudu pelnījusi viņas draudzene, Anglijā un Zviedrijā strādājis arī rakstnieces vīrs. Tēlos tas viss savijies kopā, un, iejūto-

ties otrā, var pārdzīvot viņa sāpes. Rakstniece ir pārliecināta — vislielākā traģēdija ir tā, ka mātes aizbrauc strādāt uz ārzemēm, atstājot savus bērnus. Dzimšanas diena un Ziemassvētki taču ir tikai vienreiz gadā! A. Manfelde atzina: «Runas par to, ka pie latvieša par 200 latiem mēnesī jau nu es nestrādāšu, tad jau labāk uz ārzemēm, ir kā inde. Tā runā visi aizbraucēji! Tas rada jautājumu — vai cilvēks ir tas, ko viņš ēd?» Mūsdienās nebijušus apmērus sasniedzis patēriņa kulta. «Es negribu tā dzīvot! Gribu, lai man ir svarīgākas lietas pasaulē: dzimtene, zeme, valoda, mani senči. Gribu, lai mana meita

aug šeit!» sacīja literāte.

Viņa uzsvēra, ka cilvēka cieņa ir cieši saistīta ar nacionalitāti. Tā ir būtiska viņa personības daļa. Kad A. Manfelde rakstīja *Adata*, viņa atrada fotogrāfiju, kurā redzami tuvinieki — mamma, vecmamma, vectētiņš un vēl divi viņu bērni — Sibīrijā pie mazas būdas bez logiem. Tajā nevarēja pat ieiet nesaliecoties. Kad rakstnieces mamma izsūtīja, viņai bija divarpus gadu. Ģimene vesta divas nedēļas, un abas mamma raudājusi. Septiņos tur pavadītajos gados viņai nemitīgi gribējies

ka bijušas izvešanas 1941. un 1949. gadā, bet cita — izlaist to caur sevi, līdz kaulam. Tas ir prātam neaptverami, kā cilvēki dzīvojuši Sibīrijā! Tik neiedomājami smagos apstākļos. Bībelē rakstīts, ka dvēsele mīt asinīs. Manas asinis ir tas, kas noticis ar maniem vecākiem un vecvecākiem. Netiešā veidā. Varu tikai noliekt galvu viņu priekšā, jo Sibīrijas ciešanas ir bijis varoņdarbs. Novēlu pāršķirstīt vecmāmiņu albumus arī jums! Un pat tad, ja ne jūsu vecāki vai vecvecāki nav pieredzējuši Sibīriju, tad viņu brāļus vai māsas, vai kaimiņus tas ir skāris. Tās ir lietas, kas jāzina. Nevis mēs — sērojošā tauta, atkal sēru lentas! Jābūt ir izpratnei par šīm lietām!» uzsvēra A. Manfelde.

Rakstniece atklāja, ka bērniībā izlasījusi visas *Brīnumzemes* pasakas, arī citas bērnu grāmatas. Tad ķērusies klāt Fjodora Dostojevska darbiem. Jaunībā lasījusi tikai krievu detektīvus un grāmatu *Tarzāns* krieviski, jo filma par šo varoni bijusi populāra. Tādējādi labāk apguvusi krievu valodu. Esot rehabilitācijā Krimuldas Krusta skolā, sākusi pievērsties daiļliteratūrai, un pirmais autors bijis Rabindranats Tagore.

Noslēgumā A. Manfelde lasīja savus dzejoļus un fragmentus no liriskās grāmatas *Ceļojums uz mēnesi Visbijā-Ventspils-Visbijā*. Tā tapusi, viņai atrodoties Visbijā, Rakstnieku mājā. Tur rakstniece domājusi daudz strādāt, taču, izejot ārā, atklājusi, ka viss ir tik interesants. Tad viņa gājusi kā pētniece, kaut ko skaistu ieraudzījusi un to aprakstījusi. Man patika no šīs grāmatas izvēlētais darbs *Zviedru labumi*.

Tā kā skolēni nebija lasījuši grāmatu *Adata*, autore ieteica to izdarīt un tad viņu uzaicināt uz sarunu vai arī uzrakstīt *draugos*. Visi, protams, zināja dziesmu *Ja tu man esi*.

Tikšanās ar rakstnieci bija iespējama, pateicoties Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Bibliotēku biedrības izsludinātajam konkurssam *Latviešu daiļliteratūra un autori bibliotēkās* un mūsu novada centrālās bibliotēkas vadītājas Rutas Emerbergas uzrakstītajam projektam, ko atbalstījis Kultūrkapitāla fonds. Otrs šī konkursa ieguvums ir jaunās latviešu daiļliteratūras grāmatas, kas nonākušas mūsu novada bibliotēkās. Paldies R. Emerbergai par garām nepalaisto izdevību un ieguldīto darbu!

Diāna Siliņa

Rutas Emerbergas foto

Raibs kā dzeņa vēders

Sporta dienā

12. X rītā Dundagā pie Lielās skolas pulcējās skolotāji, skolēni un viņu vecāki, lai piedalītos kopīgā sporta un atpūtas dienā.

Kad komandas jau atgriezās sākuma vietā, vēlējos noskaidrot, kā skolotājiem, skolēniem un vecākiem šajā dienā klājies. To pajautāju Egila māmiņai Ilvai Zēbergai, Dāvja un Klāva tētim Laurim Alksbīrzem, skolotājām Sarmītei Dinsbergai un Vēsmai Frišenfeldei, kā arī 3. a klases skolēnam Rihardam Kaudzem.

Māmiņa Ilva: — Piedalījos 5. b klases komandā. Mani pasākums aizrāva. Sākumā baidījās, ka būs daudz sportisku aktivitāšu — nekāda sportiste neesmu! Taču izdomāts bija tā, ka interesanti gan bērniem, gan vecākiem. Paldies arī skolotājai Silvai Rozenbergai, jo viņa pa ceļam pastāstīja daudz no tā, ko nezināju. Vēlāk, atbildes meklējot, bija interesanti uzzināt, cik, piemēram, pienotavai ir piena mašīnu, cik siera šķirņu tā ražo. Beigās bija neliela sportiska aktivitāte, bet tā nebija *sāpīga*. Vissaišķākais, ko uzzināju, bija kādreizējie veikalu nosaukumi lejas garajā mājā, tāpat interesantas bija ziņas par vecajām dzirnavām, par pilskalnu. Skaists bija skatu laukums. Šodien aizgāju uz tādām vietām, ko, atbraucot pēc bērna vai tikai reti esot šeit, nekad nebūtu redzējusi. Pati dzīvoju Tiņģerē.

Skolotāja Sarmīte: — Audzinu 5. a klasi. Šodien komandā bijām 10 cilvēku, piedalījās arī 2 mamma. Dažos punktos mums gāja īpaši veikli, bērni bija ļoti attapīgi un ātri tika galā. Citos bija jāpadomā ilgāk. Nākamgad esam gatavi atkal piedalīties. Skolēniem vis-

labāk patika mēmais šovs un vitamīnu iegādāšanās aptiekā.

Skolotāja Vēsma: — Mums bija apvienotā 4. b un 3. b klases komanda. Līdztekus man un skolotājai Birutai Kinčūsai vēl tajā piedalījās 4 skolēni, 2 tēti, viena mamma, viens brālis un viņa draugs. Kopā bijām vienpadsmit. Vecākiem un bērniem patika.

Tētis Lauris: — Man bērni mācās 3. a un 4. a klasē. Šodien kopā ar dēliem piedalījās 4. a klases apvienotajā komandā. Šādu pasākumu varētu rīkot katru gadu. Visinteresantākais uzdevums bija noskaidrot, kurā gadā sāka un beidza darboties dzirnavas. Kaut gan drīkstēja izmantot visus iespējamus līdzekļus, darbošanās beigu gadu atrast tā arī neizdevās.

Skolēns Rihards: — Man patika visa diena, bet vislabāk — uzdevums par ūdenstorni. Nākotnē tas varētu kļūt par dzirnavām un tur varētu ražot maizi.

Pēc atgriešanās visus gaidīja karsta tēja un gardi cepumi. Tad katra komanda vai tās kapteinis nosauca komandas lozungu un nolasīja pašsacerētu dzejoli par latu un eiro. Pirms iestiprināšanās ar garšīgo un sātīgo zupu, ko bija izvārijusi Antra Upnere, skolas šefpavāre un Nila mamma, visi kopā nodejoja savdabīgu deju — katra komanda, lūkojoties uz tiesneses Ingas Apškrūmas krāsainajām lapām, veica atšķirīgas kustības. Izskatījās, ka komandas jau bija to apguvušas pa dienu.

Pēc maltītes apsveica visas komandas, uzvarētājus, ģimenes un klašu audzinātājas, kas piedalījušās, šīs dienas jubilārus — Mārtiņu Blumbergu un Ditu Elīnu Silu, atsaucīgos tiesnešus, kā arī galvenos tiesnešus — Sandru Kokoreviču un Tamāru Kaudzi. Katrs saņēma pa skaistai dāvanīnai.

Mazajā aplī 1. vietu izcīnīja apvienotā 4. b un 3. b klases komanda *Fantastika* (V. Frišenfelde un B. Kinčiusa), otrie bija 4. a klases komanda *Zaļi spārnotie* (Jolanta Ģērmane), bet trešie — 5. a klases komanda *Superīgie* (S. Dinsberga). Lielajā aplī, kas bija 40 minūtes garāks, par uzvarētājiem kļuva 11. klases komanda *Kastaņi* (Mārīte Pēterhofa), dalīto 2. — 3. vietu ieguva 8. klases komanda *The Bruņeris & Co* (Inta Freiverte) un 7. b klases komanda *Marinētie gurķīši* (Una Sila). Īpašās Piensaimnieku lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības *Dundaga* balvas pasniedza uzņēmuma valdes priekšsēdētājs Guntis Pīrvits, un tās tika komandām *Fantastika*, *Zvejnieka dēls* (Inese Freimute) un *Zaļi spārnotie*.

Par veiksmīgāko reklāmu degvielas uzpildes stacijai MC — *Ar mūsu degvielu pat stāvēt var tālu tikt* — balva tika 11. klasei.

Īpašu paldies par atsaucību un sagādātajām dāvanām darba grupa — direktore Aiga Štrausa, direktores vietniece audzināšanas darbā I. Freimute, skolotāja Gundega Lapiņa, māmiņas S. Kokoreviča un T. Kaudze — saka novada domei, G. Pīrvitam un piensaimnieku darbiniekiem, kā arī uzpildes stacijas MC vadībai un darbiniekiem.

Lielā veiksmē šajā dienā — siltais un saulainais laiks — ļāva baudīt Dundagas zelta rudeni. Atsaucība un atsauksmes liecina, ka pasākums varētu kļūt par jaunu un skaistu vidusskolas tradīciju.

Diāna Siliņa

Atceroties Arvīdu Blūmentālu

15. X pils lielajā zālē, kopīgi nodziedot dziesmu par trako kavalieru gadu no Dailes teātra izrādes *Gesta Berlings*, sākās Arvidam Blūmentālam veltīta pēcpusdienu.

Tajā tālu pasaulē aizgājušā dundadznieka dažiem spilgtiem bērnības un jaunības notikumiem pieskārs Tūrisma informācijas centra (TIC) gide Aina Pūliņa. Atmiņās dalījās Lidijsa Plikause, kas ar Arvīdu iepazinusies Austrālijā, kur pēdējos viņa dzīves gados arī par viņu rūpējusies, un Ilgvars Andernovics, Lidijsas kundzes dzīvesbiedrs, kas kopā ar Arvīdu karojis un bijis pārvietoto personu nometnē Vācijā. Par neparasto nonākšanu *Krokodila ligzdā*, Kūberpedijas alā, uzzinājām no Anda Pikāna, kurš 2006. gadā kopā ar vēl kādu vīru bija devies ar motocikliem no Rīgas līdz Melburnai. Visi kopīgi noskatījāmies fragmentus no Ivara Selecka filmas *Gājiens ar krokodilu*.

Interesanti, ka šīs pēcpusdienas vaininiekam bijusi stingra mamma, kā lai citādāk tiek galā ar trīs kustīgiem dēliem? Vienmēr allaž visu izmeklējusi līdz galam, lai noskaidrotu vainīgo un tas pēc tam saņemtu pelnīto sodu.

Reizēm mamma no rīta nopērusi visus trīs profilakses dēļ. Ainas kundze arī atklāja, kāpēc Arvīds izvēlējies Austrāliju. Kā zināms, viņš bija leģionārs. Kad karš beidzās, Arvīds atradies amerikāņu zonā un viņam no Vācijas bija jāizceļo. Tad viņš paņēmis vairākus kociņus, atzīmējot valstis, uz kurām doties, lielika kociņus sauļā, sakratīja, aizvēra acis un... vilka. Tā Arvīds izlozēja Austrāliju.

No Lidijsas kundzes stāstītā spilgti atmiņā palicis gadījums, kad Arvīds jau bijis nopietni slim. Taču, kā viešņa uzsvēra, viņš bijis ar raksturu — vienmēr pastāvēja uz savu! Tā nu uzzinājās, ka viņu vēlas apciemot 60 latviešu sportisti un arī sportistes, Arvidam uzreiz acis iezibējušās un smaidis parādījies uz lūpām, it kā viņš būtu no jauna piedzimis. Vairāk par trim četriem latviešiem vienā reizē viņš nebija saticis, bet te — 60! Arvīds bijis tik laimīgs.

vienkāršu lauku cilvēku ģimenē, kur Tevi mazu kā lellīti lutinājušas vecākās māsas. Sekoja mācības Kaļķu pamatskolā, 1974. gadā absolvēji Dundagas vidusskolu. Strādāji Vandzenes vidusskolā, kolhozā *Dundaga*, Dundagas bērnudārzā, Talsu 8-gadīgajā skolā. 1999. gadā absolvēji LVU Filoloģijas fakultāti. No 1982. gada darba gaitas aizritējušas Dundagas vidusskolā, mācot latviešu valodu un literatūru un angļu valodu. No 1983. līdz 1995. gadam bijī arī direktora vietniece ārpusklases audzināšanas darbā, bet no 2006. gada — direktora vietniece mācību darbā. «Dundagas vidusskola ir mana īstā darbavieta», mēdzi teikt.

Aktīvi iesaistījies arī sabiedriskajā dzīvē — jaunībā deju kolektīvā, vēlāk ar atbildību veicot deputātes pienākumus. Mīlestība uz dzeju un teātri Tev līdzī gājusi visu mūžu — skolas teātra pulciņā sākusies, vēlāk Dundagas amatieru teātra kolektīvā darbojoties.

Kā spoža šautra bijusi Tava esība. Rudens nakts to izdzēsa. Netici! Tava atblāzma paliks audzēkņu sirdīs, kolēģu un draugu atmiņās, tuvinieku gaišajā smeldzē un mazbērnos tālāk dosies. Uz jaunu dienu. Uz jaunu austru pirms rīta. Ar Tavu starojumu piepildīta.

Pēdējā gaitā uz Anstrupes kapiem Dundagas pagastā Austru Auziņu izvadīsim sestdien, 26. X. Atvadīšanās Anstrupes kapu kapličā plkst. 13.00.

Dundagas vidusskolas saime

Kokļu kopskaņa Kolkā

11. X Kolkas tautas namu pieskandināja kokļu skaņas. Koncertā muzicēja ciema jaunākās koklētājas un Rīgas Skolēnu pils koklētāju ansamblis *Austrīņa*.

Ar *Austrīnas* vadītāju Ivetu Tauriņu esmu pazīstama kopš bērnības, kad sākumā Rīgas 6. vidusskolā, vēlāk P. Jurjāna mūzikas skolā mācījāmies kokles spēli pie lieliskās skolotājas Gunas Āboliņas un kopā muzicējām koklētāju ansamblī *Spārīte*. Tās radošā dzīve bija ļoti raiba — tie bija koncerti ļoti daudzās vietās Latvijā, citās PSRS republikās, līdzdalība Pasaules jaunatnes festivālā Maskavā, tie bija ieraksti radiofonā, skaņu ierakstu studijā, ļoti bieži — filmēšanās Latvijas Televīzijā un pat televīzijā Maskavā. Daudzas toreizējās dalībnieces tagad ir kokles skolotājas un ansambļu vadītājas. I. Tauriņa ir arī ražīga latviešu tautas dziesmu apdaru autore koklētāju ansambļiem un solistiem, viņas skaņdarbus iekļauj Dziesmu svētku, Kokļu dienu un daudzu citu koncertu programmās. Koncerts tautas namā nebija izņēmums, skanēja arī dažādi pārlikumi koklētāju ansamblim un oriģināldarbi. Koncerta izskaņā abi ansambļi atskaņoja divus skaņdarbus no pagājušo Dziesmu svētku lielā koklētāju koncerta, kurā piedalījās ap 200 koklētāju no visas Latvijas. Kolkas skatītājiem bija lieliska iespēja dzirdēt vairāk nekā 20 kokļu kopskaņus.

Austrīnas koklētājas paguva nedaudz apskatīt Kolku un Kolkasragu, apjūsmoda ragu kolekciju Vaidē. Atvadoties kāda *Austrīnas* meitene teica: «Te ir tik skaisti, es te varētu dzīvot!»

Dzintra Tauniņa

Latvijas, nodziedājis latviski *Kur tu teci, gailītī?*. Austrālijas tukšnesī tas bijis kaut kas neticams! Vīrs, izrādās, bijis grieķis, kas apmeklējis arī Latviju un apprecējies ar latvieti. Viņš iesacījis ko labāku par savu alu — apskatīties viņa pirms pāris mēnešiem mirušā labākā drauga Krokodilu Harija alu. Viņš aizvedis motociklistus uz to, visu izrādījis un izstāstījis. Andis atzina, ka tas bijis vērtīgi un šis notikums bijis visdīvainākais visā ceļojumā.

Pasākumu rosināja rīkot Lidijsas kundze. Viņa, augsti novērtējot Arvīda personību, sacīja, ka šis vīrs krāšņo Dundagu un visu Latviju. Lidijsas kundze tikšanās reizē novada domes priekšsēdētājam Gunāram Laicānam un TIC vadītājai Alandai Pūliņai nodeva slavenā krokodilu mednieka fotogrāfijas, korespondences un dažādu valstu preses izdevumu rakstu kopijas par viņu. Liels paldies Lidijsas kundzei par pasākuma rosināšanu un vērtīgo dāvinājumu, paldies visiem pēcpusdienas rīkotājiem un dalībniekiem!

Diāna Siliņa

Austra Auziņa

1956.10.04.–2013.21.10.

Austra. Tas ir mirklis pirms aust diena. Vēl pirms ausmas. Tas ir, kad gaisma padzen tumsu.

Austra. Tas ir stiprs vārds. Un Tu tāda biji. Mantojusi vecāsmātes spēku un vitalitāti. Visvairāk tieši viņas garīgās vērtības sevi iemiesojusi. Austra šī vārda vispilnīgākajā nozīmē: gaiša, visu sa-

stapto, gan labo un gan sāpīgo, caur savām emocijām tūlīt atstarodama. Reizēm kā saules zaķēnus savus pastāstus sēdama, reizēm kā caur spoguļa lausku asu dzirksti uzšķildama, reizēm, kā dienai iesilstot, kādu ar labu vārdu noglāstīdama.

Austra. Mirklis pirms dienas. Rudens diena ir īsa. Mūžs? Izrādās arī. Bet Tu paspēji. Paspēji mīlēt. Mīlēt vistuvākos. Vīru, meitas un mazbērnus. Mīlēt darbu, ko darīji, mīlēt dzīvi, kas aizsākās Kaļķos

Zenta Asere (1926)
Velta Melkerte (1941)

«Dundadznieks» Nr. 19 (168)
2013. gada oktobris.

Dundagas novada pašvaldības izdevums, iznāk divas reizes mēnesī, reģistrācijas Nr. 000702696, pasūtīšanas indekss pastā **3085**.

Adrese: Dundagas pils, Dundaga, LV-3270.

Redkolēģija: Alnis Auziņš (redaktors, tālr.: 63237858, epasts: alnis@dundaga.lv), Gunta Abaja, Baiba Dūda, Lauris Laicāns, Aivars Miška, Aldis Pinkens, Inga Ralle, Diāna Siliņa, Smaida Šnikvalde.

Publicētie materiāli ne vienmēr pauž redakcijas vai izdevēja viedokli. Par datu pareizību atbild tos snieguši amatpersona, citos gadījumos — raksta autors, intervijās — arī intervēja-mais. Pārpublicēšanas gadījumā lūdzam atsaukties uz «Dundadznieku».

Iespiests Talsu tipogrāfijā. **Metiens:** 400 eks. **Internetā:** www.dundaga.lv/avize